

no tenia gens d'amor als camins trillats, i oposa tota l'energia del seu saber i de la seva impetuositat a contradir les prèdiques i doctrines de Letamendi. Letamendi, amb un gros talent, però amb una facilitat d'expressió i de comprensió formidables havia estat pervertit per aquests dons divins i, malacostumat per l'èxit, creia amb ells només poder resoldre tots els problemes científico-mèdics. L'observació dels fets biològics interpretats per la raó: heus ací un mètode senzill que fou norma de la Ciència mèdica i que l'emmenà per viaranyos perdedors durant segles; tota temptativa de provar altres camins era considerada escandalosa i heretge. Aquesta resistència a la recerca de la veritat entremig de la matèria llança la Medicina en mans de sistemes fundats en fets mal observats moltes vegades, no mai controlats per l'experimentació. La Ciència no és com la Literatura i l'Art en els quals una cosa només demana per a ésser creguda que sigui versemblant i bella—més bella que versemblant. En Ciència quan una explicació només és versemblant no té cap argument en favor seu i més aviat, inclús, crea una desconfiança per temor que se'ns emporti i suggestioni la seva lògica mancada d'experiència i de control.

Turró s'aixecà irat contra el letamendisme cada dia més intransigent i discordat en prendre una actitud agressiva contra el mètode experimental que envaïa el món savi europeu. Precisament contra Letamendi tenim els metges aquesta acusació: la d'haver explotat el seu talent per a deturar l'entrada de les doctrines de Claudi Bernard i haver reeixit, retardant cinquanta anys la nostra incorporació científica a Europa. Per aconseguir-ho, Letamendi, abans, havia envestit i atropellat d'una manera brutal a Pere Mata, el gran metge, per al qual l'Europa i el Progrés era una religió i s'havia fet l'apòstol dels nous mitjans científics de recerca de la veritat. Letamendi, fill de Catalunya, havia vençut a Mata, també català, però, un fill de la nostra terra, Turró, tenia de fer-li la llei. Dóna gust encara avui de llegir els articles que a l'any 1882 i 83 publicà a "El Siglo Médico" contra la fórmula de la vida.

Però no era aquesta activitat, purament racionalista també, on En Turró havia de trobar el seu fort, sinó en encarar-se directament amb la matèria. Aleshores, els treballs de Pasteur atreien

tota l'atenció del món mèdic, i Turró enfrebrosit sempre per la passió de l'època emmenà les seves especulacions vers la Bacteriologia.

De retorn Turró a Barcelona, en 1885 posà, junt amb en Darder, un laboratori particular al carrer d'En Guàrdia i es dedicà ja de ple a la bacteriologia. Ensenms, el Dr. Jaume Pi i Sunyer, que havia guanyat la càtedra de Patologia General de Barcelona, aconseguí que s'instal·lari un laboratori microbiològic per En Turró en un recambro de malandreços que hi havia dalt del terrat de la Facultat de Medicina—una mena de colomar, en diu molt gràficament En Cervera—. Allí continuà el seu treball d'autodidacta, també, per a entrenar-se en la nova Ciència.

Una altra marrada de la vida paroxal de Turró: quan li mancava una assignatura, la Medicina Legal, deixà la carrera i estudià Filosofia i Lletres, i ara, malgrat els precés dels amics que volen que acabi els seus estudis, preferix estudiar i examinar-se, a Santiago, de Veterinària. Llicenciat, ingressà en el cos de Veterinaris municipals i en inaugurar-se en 1887 el Laboratori Microbiològic Municipal En Turró hi és destinat a les ordres d'En Ferran.

Ben aviat els dos caràcters, tan agermanats per l'època, tan distants en psicologia, renyeixen i la vida d'En Turró en el Laboratori del Parc es fa impossible, car En Ferran es val de la seva autoritat de cap per a dificultar les seves activitats científiques. Afortunadament, amb la creació en 1901 de la secció autònoma de reconeixement de substàncies alimentàries en el mateix Laboratori del Parc, és nomenat director de la part d'investigació bacteriològica mentre el Dr. Calvet dirigeix la secció química.

Mentrestant, el Dr. Turró ha de deixar el laboratori de la Facultat de Medicina per la mort del Dr. Pi i Sunyer. El Dr. Fargas, president de l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya, li encarregà en 1897 la direcció del laboratori creat aleshores en l'entitat, per educació de metges i estudiants.

En 1905 és expedientat i separat definitivament el Dr. Ferran, del Laboratori del Parc, i es nomena el Dr. Turró director de la Secció de Bacteriologia general, una de les tres en què es dividí. Però ací farem punt perquè per la importància que tingué en la nostra Ciència cal estudiar-ho amb més detenció del que ens permet l'espai que ens resta.